

ІВАН КИРИЛОВИЧ КУРДИШ

(до 70-річчя з дня народження)

15 серпня 2012 року виповнилося 70 років з дня народження Івана Кириловича Курдиша – доктора біологічних наук, професора, завідувача відділу мікробіологічних процесів на твердих поверхнях Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.К.Заболотного НАН України.

І.К.Курдиш народився у селі Великі Клещі Народицького району Житомирської області. Після закінчення в 1970 р. з відзнакою Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка працював в Інституті мікробіології і вірусології ім. Д.К.Заболотного НАН України, вступив до аспірантури, по закінченні якої захистив кандидатську дисертацію в 1978 році.

З 1980 по 1988 р. працював науковим співробітником-консультантом Науково-організаційного відділу Президії АН УРСР, де займався питаннями керівних та наукових кадрів Академії наук УРСР.

З лютого 1988 р. І.К. Курдиш працює в Інституті мікробіології і вірусології ім. Д.К.Заболотного на посаді завідувача організованої ним лабораторії мікробіологічних процесів на твердих поверхнях, а з 1997 р. – керівника однойменного відділу. В 1993 р. захистив докторську дисертацію «Фізіологічні властивості метанотрофних бактерій і закономірності їх функціонування у вугільних шахтах».

І.К. Курдиш – відомий фахівець у галузі екології та фізіолого-біохімічних властивостей мікроорганізмів, розробки мікробних біотехнологій і їх впровадження у виробництво. За час наукової роботи в Інституті ним досліджено поширення метанотрофних бактерій у вугільних шахтах та ґрунтах над закритими шахтами, визначені властивості цих мікроорганізмів, особливості їх поверхні і взаємодії бактерій з твердими матеріалами, адгезії клітин до них та колонізації мікроорганізмами таких матеріалів. Ним запропонована концепція управління процесом культивування мікроорганізмів у режимі укостату і розроблена технологія одержання біомаси бактерій на метані, що видаляється з вугільних шахт системами їх дегазації. Іваном Кириловичем розроблена біотехнологія зниження метановиділення в шахтах. На ряді вугільних шахт Донбасу показано, що її застосування дозволяє знизити метановиділення на вуглевидобувних дільницях на 60 %. Результати цього циклу робіт узагальнені в монографії «Микробиологическое окисление метана угольных шахт».

Значну увагу приділяє І.К. Курдиш дослідженню процесів взаємодії мікроорганізмів із наноматеріалами природного і штучного походження. Ним показано, що гетерофазне культивування представників різних фізіологічних груп мікроорганізмів за присутності таких матеріалів супроводжується їх контактною взаємодією і, як правило, значно стимулює фізіолого-біохімічну активність бактеріальних популяцій, захищає клітини від негативного впливу екстремальних факторів навколишнього середовища. Ці результати лягли в основу розробленої біотехнології підвищення виходу життєздатних бактерій в мікробних препаратах при їх розпилювальному висушуванні, що впроваджена на Київському заводі медичних препаратів. Результати узагальнені в колективній монографії «Медицинская химия и клиническое применение диоксида кремния» (Київ, 2003).

Під керівництвом І.К. Курдиша селекціоновано високоактивні штами азотфіксуювальних і фосфатмобілізувальних бактерій, досліджені особливості хемотаксису цих мікроорганізмів у чистих та змішаних культурах, закономірності їх взаємодії з біотичними і абіотичними компонентами агроєкосистем, розроблено наукові основи біотехнології виробництва гранульованих бактеріальних препаратів для рослинництва, в тому числі комплексного препарату Азогран, який зареєстровано в Україні. Препарат є стабільним при тривалому зберіганні. Його застосування в агроєкосистемах значно покращує ріст і розвиток декоративних, квіткових, хвойних та інших рослин, захищає їх від фітопатогенів і підвищує врожайність овочевих, зернових та технічних культур на 18-37 %. Результати цих досліджень узагальнені в монографіях «Гранулированные микробные препараты для растениеводства: наука и практика» (Київ, 2001) і «Інтродукція мікроорганізмів у агроєкосистеми» (Київ, 2010). В 2005 році І.К. Курдишу присуджено премію ім. Д.К. Заболотного НАН України.

Багато уваги Іван Кирилович приділяє науково-організаційній роботі. Він активно співпрацює з науковцями ряду інститутів України і Росії. Під його керівництвом підготовлено 6 кандидатських дисертацій. Він є членом двох спеціалізованих рад із захисту докторських дисертацій, був членом експертної ради ВАК України, є членом редколегій ряду наукових журналів, віце-президентом Товариства мікробіологів України ім. С.М. Виноградського.

І.К. Курдиша відрізняє високий професіоналізм і працездатність, відчуття нового, бажання допомогти колегам, в тому числі молодим дослідникам. Ним опубліковано близько 250 наукових праць, серед яких 4 монографії та ряд патентів на винаходи.

Щиро вітаємо Івана Кириловича Курдиша з ювілеєм і бажаємо щастя, міцного здоров'я, творчої наснаги, подальших успіхів у науці.

*Колектив Інституту мікробіології і вірусології
ім. Д.К. Заболотного НАН України*

Відділ мікробіологічних процесів на твердих поверхнях

Товариство мікробіологів України ім. С.М. Виноградського

Редколегія і редакція «Мікробіологічного журналу»